

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eginhartvs De Vita Caroli Magni, Animadversionibvs Illvstratvs

Bessel, Friedrich
Reinhard, Johann Friedrich

Helmeftadii, 1667

Animadversiones Ad Cap. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10996

EGINHARTVS
ANIMADVERSIONES
AD CAP. IX.

Hispaniam quàm maximo poterat belli apparatu aggreditur) Hoc bellum tanto apparatu susceptum brevi temporis spacio finitum est. Describitur à Reginone lib. 11. Sigeberto, Annal. Nuenerii, & Pithoci, ad ann. 778. ac prolixè, infinitis tamen conspersum fabulis, à Pseudo-Turpino, Caroli Imperatoris in Hispaniâ, ut ipse scribit, consocio, de Vita Caroli M. & Rolandi, ubi per quatuordecim annos in Hispaniâ belligerasse Carolum scribit, quem Godefridus Viterbiensis, aliique sequuntur. Sed quàm tandem & unde annorum istud intervallum computent, ego certè non capio, nec credo quenquam esse, qui aliter sentiat.

Vasconicam perfidiam.) Rem omnem breviter narrat Adelmus anno 778. In cuius (Pyrenæi) summitate, Vascones insidiis collocatis, extremum agmen adorti, totum exercitum perturbabant magno tumultu. Et licet Franci Vasconibus tam armis quàm animis prestare viderentur, tamen & iniquitate locorum, & genere imparis pugna inferiores, effecti sunt. In hoc certamine plerique aulicorum, quos Rex copiis prefecerat, interfecti sunt, direpta impedimenta, & hostis propter notitiam locorum indivisa dilapsus est. Cuius vulneris accepti recordatio, magnam partem rerum feliciter in Hispaniâ gestarum in corde Regis obnubilavit. Adelmum retentis alicubi verbis expressit Poëta Saxonicus ex MS. à nobis, post Reineccium castigatus lib. 1. v. 387. in his:

*Cumq; Pyrenæi regressus ad intima saltus,
Milite cum lasso calles transcenderet arctos,
Insidias ejus summo sub vertice montis
Tendere VVascones ausi, nova prælia tentant,
Deniq; postremos populi Regalis adorti,
Missilibus primò sternunt ex collibus altis.
Et Francos, quamvis armis animisq; priores,
Impar fecit & angustus locus inferiores.
Rex jam præcessit, tardumq; remanserat agmen,
Cura vehendarum quodrerum præpediebat.
Fit pavor hinc exercitibus, subitoq; tumultu
Turbantur, victrix Latronum turba nefanda
Ingentem rapuit prædam, pluresq; necavit.
Namq; Palatini quidam cecidere ministri,*

Com.

Commendata quibus regalis copia gazæ,
Prædones illos spoliis ditavit opimis.

His gestis, hostes vasti per devia saltus

*Fugerunt, celerant; fuerant quibus ardua montis,
Abdita Sylvæ, vallis loca nota profunda.

Quos fuga dilapsos investigabilis, & nox

Instans eripuit, sequeretur ut ultio nulla.

Ac facinus tantum quoniam permansit inultum

Tristia Regali subduxit nubila menti.

Prospera quam fecere prius complura serenam.

Hæc illi: quorum verba eò libentius apposui, quia cladem hanc Francicam aut dissimulant, aut Turpini fabulis conspersam adulterant alii. Sanè Florentius Bravonius, VVigorniensis Monachus, incolumi exercitu rediisse Carolum affirmat. Vid. Barthium *ad Brit.* III. 390.

Egbertus regiamensæ præpositus) Eggihardus in *Medicæ, & Reuberianis Codicibus* appellatur: quod nomen quàm variè scriptum sit apud Alamannos veteres, ex catalogo nominum Alamannicorum incerti auctoris apud Goldast. *tom. II. p. 94.* videre est. Mensæ autem præpositus vocabulo peculiari Francico *Seneschalcus* dicebatur, id quod colligo ex Adelmo *ad ann. 786.* ubi *Adulphus*, seu rectius *Audulphus*, vel *Adulphus*, regis mensæ dicitur præpositus, quem tamen Sigebertus, & auctor *annal. Fuldens. ad ann. dictum*, *Seneschalcum* vocat. De quâ dignitate præter Claudium Fauchetum in *Origin. dignitatum Francicarum*, aliqua annotavit Marquard. Freherus, in *glossar. Rerum Germanicarum scriptoribus præmissis*. Sunt qui hanc originem traxisse Electores censeant, quam opinionem falsò assignat Irenico, doctissimo *Rerum Germanicarum* scriptori, Christophorus Gewoldus *Commentar. de Electoratu cap. 2.* Sed et si nomina, quæ Electoribus hodiè tribui solent in aulâ Carolina vigerint, potestas tamen atque auctoritas Comitibus illis talis non fuit. Certè *Adelmus*, *Rerum Caroli* diligentissimus simul atque accuratissimus Conditor, *Adalgisum Cubicularium*, (quem *Paraphrastes* ejus, *Pœtaster Saxo Camerarium* vocat *lib. II. v. 75.*) *Geilonem* Comitem *Stabuli*, *Gvoradum* comitem palatii commemorat *ad ann. 782.* sed officii Electoralis nusquam vel verbulo meminit. Quare non est ut rem aliquot seculis posteriorem, ad ultimam usque antiquitatem posueramus, præsertim cum apud peritissimos rerum patriarum Historicos constet, demum sub *Friderici II.* tempora, aut saltem paulò ante nomen Electorum innotuisse. Ad post eum suo etiam calculo, quis-

* Ita sanè
scriptus
Codex Bib-
lioth. Jul.æ.
Male Rei-
neccius:
Accelerant
fugam,

quis tandem sit, *Severinus de Monzambano*, ex *asciato de Statu Imperii Germanici opere*, cap. 17. §. 3. nuper approbavit.

Rutlandus Britannici littoris præfectus) Fallor an hic est decantatus Turpino *Rolandus*? Certè si cladem Carolo à Vasconibus illatam cum iis contuleris, quæ apud Turpinum cap. 21. & 22. leguntur vix aliter sentias. *Laonic. Chalcocondylas lib. II. de Reb. Turc.* Orlandinum corrupto nomine vocat, ἐκ τῶν ἡγεμόνων παλατιῶν καλλυμένων, hoc est, unum ex *Ducibus Palatinis*. Quem sequitur *Spangenberg. Chron. Sax. cap. 74.* qui Comitem Palatinum vocat, & hoc titulo sepulcrum *Rulandi* apud *Blaviam* in *Xantonibus* inscriptum esse, *Leodius, Append. fol. 5.* & *Freher. ipse lib. 1. Orig. Pal. cap. 1.* testantur. Ac certè *Rothlandus* (quem *Rutlandum* esse non dubito) inter Comites à Carolo ipso numeratur in *Præcepto evindicatorio de Anno 776.* quod habetur in *Chron. Laurisham. pag. 59. tom. 1. rer. Germ. Freheri.* Hunc ipsum alii affinem Carolo, alii ex sorore nepotem fuisse distitant, quo nomine eum *Genealogiæ Carolinæ* inseruit *Reinerus Reineccius*, Vir in omni Historiâ versatissimus. Mireris non injuriâ, unde tanta *Viris Eruditis* in talibus consignandis accesserit confidentia, præsertim cum nec ratio ulla, nec fides *Annalium* huic sententiæ suffragium ferant? Confutamus illam fabulæ partem de progenie *Rolandi* infra cap. *xix.* Similiter quæ de immani ejus staturâ vulgo feruntur, incerta sunt, seu ut rectius loquar, futilia ac falsa, id quod præter *Camerar. lib. 1. Medit. Hist. 82.* ac *Hubertum Thomam Leodium, de Orig. Palat. in App. Freher. fol. 6.* egregiè demonstravit *Gryphiander*, tersissimo ac elaboratissimo de *Weichbildis* libro Cap. *vii.* Veritas illa est, quod ad montem *Pyrenæum* fortiter pugnando interemptus sit ann. 778. quò sine dubio respexit *Adelmus*, qui eum generali nomine *aulicorum* comprehendit. Nam quod *Dux belli* contra *Saxones* fuerit, eoque nomine passim per *Saxoniam* *Statuas* meruerit, ut *Wilhelm. Dilichius Chron. Bremens. fol. 39.* & *Lindenbrogius in Chron. Caroli fol. 269.* aliique narrant, eadem, quæ asseritur facilitate, rejici potest. Nullæ adsunt tabulæ, nulla veterum monumenta, quæ vel verbulo *Rutlandi* meminerint in bello eo *Saxonico*. De morte quoque ejus quàm varia feruntur? Alij cum *Josepho de Pinu* in *lib. enigmatum* ad ann. 800. 31 *Maii* referunt; quem sequi videtur *Bucholzerus in Ind. Chronol. p. 287.* alii ad ann. 811. & quidem 11. *Jan.* ut *Christianus Massæus*: alii cum *Roderico* ad ann. 812. cujus meminit *Bucelinus*, *Rolandum* scilicet expeditione novâ *Ludovici* in *Hispaniâ* occubuisse, quam tamen fabulam rectè refellit. Plures sententias legas apud *Petrum Mansuanum Secretarium*, ut jam non *dis Davidis* Homericò verbo videatur
Rolan-

Rolandus, sed sexies & amplius mortuus. Gladius Rolandi *Durenda*, & tuba ejus eburnea, de quibus fabulator Turpinus *cap. 27.* ad Roncevallum ostenditur juxta *Leod. l. c.* Eundem tamen gladium asservari ajunt in oppido S. Dionysii propè Lutetiam, ut ex Schröteri *Hist. totius Orb. Terr.* probat Gryphiand. *cap. 12.* & quod magis, conspicitur pendens ad arcis Prusicæ portam in Turcia, quem Turcæ diligenter asservant: nam vulgus existimat Rolandum Turcam fuisse, dicente Petro Bellonio, *lib. 111. Observ. cap. 42.*

CAPVT X,

1. **D**omuit & Britones, qui ad occidentem in extremâ quâdam parte Gallix super litus Oceani residentes, dicto audientes non erant: missa in eos expeditione, qua & obsides dare, & quæ imperarentur
2. se facturos polliceri coacti sunt. † Ipse postea cum exercitu Italiam ingressus, ac per Romam iter agens, Capuam
3. Beneventanis nî * sese dederent, comminatus est. † Prævenit hoc Dux gentis Aragisus, filios suos Rumoldum & Grimoaldum cum magna pecuniâ obviam regi mittens, rogat, ut filios obsides suscipiat, seque cum gente imperata facturum pollicetur: præter hoc solum, si ipse ad conspectum venire cogeretur. † Rex utilitate gentis magis quam animi ejus obstinatione considerata, & obsides sibi oblatos suscepit, eique ut ad conspectum venire non cogeretur, pro magno munere concessit, unoque ex filiis, qui minor natus erat, obsidatus gratiâ retento, majorem patri remisit, legatisque ob sacramenta fidelitatis à Beneventanis exigenda atque suscipienda, cum Aragiso dimissis, Romam redit, consumptisque ibi in sanctorum veneratione locorum aliquot diebus, in Galliam revertitur.

* MS. dederentur.

ANIMADVERSIONES

AD CAP. X.

Domuit & Britones) Aliquoties Britones à Carolo domiti sunt: primum anno 786. de quo Adelmus: cum ab Anglis & Saxonibus Britannia

F